Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (teine koda laiendatud koosseisus)

5. veebruar 2025 *

Institutsiooniline õigus – Euroopa Kohtu selle määruse osaliselt täitmata jätmine, millega liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi raames kohaldatava ajutise meetmena on tehtud ettekirjutus – Karistusmakse – Võla sissenõudmine tasaarvestuse teel – Määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 101 lõige 1 ja artikkel 102 – Üldkohtu pädevus

Kohtuasjades T-830/22 ja T-156/23,

Poola Vabariik, esindajad: B. Majczyna ja S. Żyrek,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: O. Verheecke, J. Estrada de Solà ja K. Herrmann,

kostja,

ÜLDKOHUS (teine koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president A. Marcoulli, kohtunikud J. Schwarcz, V. Tomljenović, W. Valasidis (ettekandja) ja L. Spangsberg Grønfeldt,

kohtusekretär: ametnik M. Zwozdziak-Carbonne,

arvestades menetluse kirjalikku osa, eeskätt kohtuasjas T-156/23:

– komisjoni esitatud pädevuse puudumise vastuväidet, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 8. juunil 2023,

– Poola Vabariigi esitatud seisukohti pädevuse puudumise vastuväite kohta, mis saabusid Üldkohtu kantseleisse 24. juulil 2023,

– 25. oktoobri 2023. aasta kohtumäärust, millega pädevuse puudumise vastuväide liideti kohtuasja sisulise läbivaatamisega,

arvestades 3. juuli 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: poola.

kohtuotsuse

1 ELTL artikli 263 alusel esitatud hagides palub Poola Vabariik kohtuasjas T-830/22 tühistada Euroopa Komisjoni 12. oktoobri ja 23. novembri 2022. aasta otsused ning kohtuasjas T-156/23 13. jaanuari 2023. aasta otsuse, millega komisjon nõudis tasaarvestuse teel sisse summad, mille Poola Vabariik oli kohustatud maksma Euroopa Kohtu asepresidendi 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola Vabariik (C-204/21 R, EU:C:2021:878) määratud päevamääraga karistusmaksena esiteks 15. juulist kuni 29. augustini 2022 ning teiseks 30. augustist kuni 28. oktoobrini 2022 ulatuvate ajavahemike eest (edaspidi koos „vaidlustatud otsused“).

Vaidluse taust

2 Kuna komisjoni hinnangul oli Poola Vabariik rikkunud liidu õigusest tulenevaid kohustusi sellega, et võttis 20. detsembril 2019 vastu seaduse, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust, kõrgeima kohtu seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; *Dz. U.* 2020, jrk nr 190), esitas komisjon ELTL artikli 258 teise lõigu alusel 1. aprillil 2021 Euroopa Kohtule liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mis registreeriti numbriga C-204/21.

3 Samal ajal esitas komisjon ELTL artikli 279 alusel ajutiste meetmete kohaldamise taotluse.

4 Euroopa Kohtu asepresident rahuldas nimetatud taotluse 14. juuli 2021. aasta määrusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) ning määras, et Poola Vabariik peab teatavate riigisiseste õigusnormide, mis kehtestati seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust, kõrgeima kohtu seadust ja teatavaid teisi seadusi, ning Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) otsuste, millega anti luba kohtuniku suhtes kriminaalmenetluse algatamiseks või kohtuniku eelvangistuseks, kohaldamise peatama kuni kohtuasjas C-204/21 lõpliku otsuse tegemiseni. Euroopa Kohtu asepresident määras samuti, et Poola Vabariik peab hiljemalt ühe kuu möödudes 14. juuli 2021. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) kättetoimetamisest teavitama komisjoni kõigist meetmetest, mis on võetud selle kohtumääruse täielikuks täitmiseks.

5 Euroopa Kohtu kantseleisse 16. augustil 2021 saabunud menetlusdokumendis esitas Poola Vabariik taotluse tühistada 14. juuli 2021. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593). Euroopa Kohtu asepresidendi 6. oktoobri 2021. aasta määrusega Poola *vs.* komisjon (C-204/21 R, EU:C:2021:834) jäeti see taotlus rahuldamata.

6 Kuna komisjoni hinnangul ei olnud Poola Vabariik võtnud kõiki neid meetmeid, milleks ta oli 14. juuli 2021. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) alusel kohustatud, esitas komisjon 7. septembril 2021 järgmise ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, milles palus määrata Poola Vabariigile päevamääraga karistusmakse.

7 Euroopa Kohtu asepresidendi 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) nähti ette, et Poola Vabariik peab komisjonile maksma karistusmaksena 1 000 000 eurot päevas alates selle kohtumääruse Poola Vabariigile kättetoimetamise kuupäevast kuni päevani, mil nimetatud liikmesriik täidab 14. juuli 2021. aasta kohtumääru-

sest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) tulenevad kohustused, või – nende kohustuste täitmata jätmise korral – päevani, mil kuulutatakse kohtuasjas C-204/21 menetluse lõpetav kohtuotsus.

8 Kuna komisjon ei saanud teavet, millega oleks tõendatud, et Poola ametiasutused on täitnud kõik 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) tulenevad kohustused, kirjendas ta raamatupidamisarvestuses nõude suurusega 1 000 000 eurot päevas alates 27. oktoobri 2021. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) kättetoimetamisest 3. novembril 2021.

9 Poola Vabariik teatas 15. juuni 2022. aasta kirjas komisjonile, et seaduse, millega muudetakse kõrgeima kohtu seadust ja teatavaid muid seadusi (ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; *Dz. U.* 2022, jrk nr 1259; edaspidi „9. juuni 2022. aasta seadus“), vastuvõtmise tulemusel oli võimalik võtta 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) määratud meetmed, mistõttu ei saa komisjon selle seaduse jõustumise kuupäevast, see tähendab 15. juulist 2022 alates nõuda 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) ette nähtud päevamääraga karistusmakse maksmist.

10 Komisjon teatas 20. juuli 2022. aasta kirjas, et vaatamata teatavates konkreetsetes küsimustes tehtud edusammudele, ei ole Poola Vabariik tema hinnangul täielikult täitnud 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) tulenevaid kohustusi.

Ajavahemikuks 15. juuli kuni 29. august 2022 määratud päevamääraga karistusmaksena saada oleva summa, mis vastab Poola Vabariigi poolt kohtuasjas T-830/22 vaidlustatud võlale, maksmise menetlus

11 Komisjon esitas 27. juuli ja 29. augusti 2022. aasta kirjas Poola Vabariigile nõude maksta ära Euroopa Kohtu ette nähtud päevamääraga karistusmaksest tulenevad summad ning teatas talle, et maksmata jätmise korral nõuab ta need summad sisse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määruse (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT 2018, L 193, lk 1; edaspidi „finantsmäärus“), artikli 101 lõike 1 ja artikli 102 alusel tasaarvestuse teel.

12 Seejärel saatis komisjon Poola Vabariigile ametliku märgukirja, milles nõudis nende summade maksmist koos viivisega.

13 Komisjon teatas 12. oktoobri ja 23. novembri 2022. aasta otsusega Poola Vabariigile, et ta kavatseb 63 210 000 euro suuruse koguvõla tasaarvestada mitmesuguste nõuetega, mis sellel liikmesriigil on liidu vastu.

Ajavahemikuks 30. august kuni 28. oktoober 2022 määratud päevamääraga karistusmaksena saada oleva summa, mis vastab Poola Vabariigi poolt kohtuasjas T-156/23 vaidlustatud võlale, maksmise menetlus

14 Komisjon esitas 30. septembri ja 28. oktoobri 2022. aasta kirjas Poola Vabariigile nõude maksta ära Euroopa Kohtu ette nähtud päevamääraga karistusmaksest tulenevad summad.

15 Seejärel saatis komisjon Poola Vabariigile ametliku märgukirja, milles nõudis nende summade maksmist koos viivisega.

16 Komisjon teatas 13. jaanuari 2023. aasta otsusega Poola Vabariigile, et ta kavatseb kogusummas 60 270 027,40 euro suuruse võla tasaarvestada nõudega, mis sellel liikmesriigil on liidu vastu seoses Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) vahenditega.

Hagide esitamisest hilisemad faktilised asjaolud

17 Kuna Poola Vabariik leidis, et 9. juuni 2022. aasta seaduse jõustumine kujutab endast asjaolude muutust, esitas ta 10. märtsil 2023 Euroopa Kohtule taotluse, et 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) Euroopa Kohtu kodukorra artikli 163 alusel tühistataks või teise võimalusena seda muudetaks.

18 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334) vähendati alates selle kohtumääruse allkirjastamise kuupäevast 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) määratud karistusmakset 500 000 eurole päevas.

19 Euroopa Kohus rahuldas 5. juuni 2023. aasta kohtuotsusega komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21, EU:C:2023:442) komisjoni poolt ELTL artikli 258 alusel esitatud hagi ja tuvastas, et Poola Vabariik on oma kohustusi rikkunud.

Poolte nõuded

20 Poola Vabariik palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsused;

– teise võimalusena ja arvestades 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärust komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334), tühistada vaidlustatud otsused osas, milles need puudutavad seda 50% nõuetest, mis tasaarvestati;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

21 Komisjon palub sisuliselt Üldkohtul:

– jätta hagid rahuldamata, kuna need on esitatud kohtule, kes ei ole pädev neid läbi vaatama;

– teise võimalusena jätta hagid põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja Poola Vabariigilt.

Õiguslik käsitlus

22 Olles kohtuistungil pooled selles küsimuses ära kuulanud, otsustas Üldkohus käesolevad kohtuasjad Üldkohtu kodukorra artikli 68 lõike 1 alusel kohtuotsuse huvides liita.

Üldkohtu pädevus

23 Komisjon väidab, et Üldkohus ei ole pädev käesolevaid hagisid läbi vaatama. Ta on seisukohal, et kuigi tühistamishagid on esitatud komisjoni tasaarvestusotsuste peale, ei puuduta need otsused finantsmääruse artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102 silmas peetud summade tasaarvestamise vorminõudeid, vaid nende eesmärk on tegelikult see, et Üldkohus otsustaks, kas pärast 9. juuni 2022. aasta seaduse jõustumist oli endiselt olemas 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) määratud 1 000 000 euro suuruse päevamääraga karistusmaksest tulenev võlg.

24 Komisjoni väitel tähendaks hagide läbivaatamine, et Üldkohus hindaks seda, kas 9. juuni 2022. aasta seadusega järgis Poola Vabariik asjaomaseid ajutisi meetmeid, milleks teda ELTL artiklil 258 põhineva liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse raames kohustati 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593). Komisjoni sõnul tuleneb EL toimimise lepingu sätetest, et ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustava kohtuniku ainupädevuses on mis tahes hinnangu andmine sellele, kas ajutisi meetmeid on järgitud. Kohtuistungil vastas komisjon Üldkohtu küsimusele, et käesolevas asjas on analoogia alusel kohaldatav Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmise korral ELTL artikli 260 lõike 2 alusel esitatava hagi kohtualluvuse erand.

25 Poola Vabariik vaidleb komisjoni argumentidele vastu.

26 Sellega seoses olgu meenutatud, et Üldkohtu pädevus on määratletud ELTL artiklis 256, mida on täpsustatud Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 51. Vastavalt ELTL artikli 256 lõike 1 esimese lõigu esimesele lausele on Üldkohus pädev arutama ja lahendama esimese astmena muu hulgas ELTL artiklis 263 osutatud hagisid, välja arvatud need, mis nimetatud põhikirja järgi kuuluvad Euroopa Kohtu pädevusse.

27 Lisaks on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 51 punkti c kohaselt ja erandina ELTL artikli 256 lõikes 1 sätestatud üldreeglist Euroopa Kohtu pädevuses ELTL artiklis 263 osutatud tühistamishagid, mis esitatakse komisjoni akti peale, mis on seotud ELTL artikli 260 lõike 2 teise lõigu või lõike 3 teise lõigu alusel tehtud Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmisega.

28 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et Poola Vabariik on esitanud taotluse tühistada otsused, millega komisjon tasaarvestas summad, mille see liikmesriik võlgnes karistusmaksetena, mille Euroopa Kohtu ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik oli ette näinud ELTL artiklist 279 tulenevat pädevust teostades. Karistusmaksed olid seega ette nähtud ajutiste meetmete kohaldamise menetluses, mis on ELTL artikli 258 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi menetluse suhtes täiendav menetlus.

29 Käesolevad hagid, mis on esitatud ELTL artikli 263 alusel, kuuluvad Üldkohtu pädevusse, kuna käesolevas asjas ei ole kohaldatav ELTL artiklis 256 koos Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 51 täpsustustega ette nähtud erand.

30 Eeskätt ei ole – vastupidi komisjoni poolt kohtuistungil väidetule – käesolevas asjas analoogia alusel kohaldatav erand seoses tühistamishagiga komisjoni sellise akti peale, mis on seotud ELTL artikli 260 lõike 2 teise lõigu alusel tehtud Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmisega. Nimelt tuleb Euroopa Liidu kohtu põhikirja artikli 51 punkti c kui erandit ELTL artikli 256 lõikest 1 tulenevast Üldkohtu pädevuse üldpõhimõttest tõlgendada kitsalt.

31 Järelikult ei ole komisjoni esitatud pädevuse puudumise vastuväide põhjendatud ja tuleb tagasi lükata.

Sisulised küsimused

Vaidlustatud otsuste tervikuna tühistamise põhinõue

32 Poola Vabariik põhjendab oma nõuet – tühistada vaidlustatud otsused – ainsa väitega, mille kohaselt rikkus komisjon finantsmääruse artikleid 101 ja 102 koostoimes sama määruse artikliga 98, kohaldades Poola Vabariigi võla puudumisele vaatamata tasaarvestuse teel sissenõudmise menetlust.

33 Poola Vabariik esitab tasaarvestuse teel sissenõudmise kohaldamise ühe tingimuse – nimelt võla olemasolu – täitmata jätmise tõendamiseks kaks argumenti.

34 Poola Vabariigi esimene argument põhineb Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) otsusele kohtuasjas P 7/20, milles see kohus sedastas, et kohaldades ELTL artikli 279 alusel ajutisi meetmeid seoses Poola kohtute korralduse ja pädevusega ning nendes kohtutes toimuva menetlusega ning pannes sellega Poola Vabariigile kohustusi, tegi Euroopa Kohus otsuse *ultra vires*. Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) hinnangul ei ole sellised meetmed järelikult hõlmatud liidu õiguse esimuse ja vahetu kohaldatavuse põhimõtetega, mis on sätestatud Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 91 lõigetes 1–3.

35 Poola Vabariik väidab sisuliselt, et arvestades Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) otsust kohtuasjas P 7/20, on 14. juuli 2021. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) vastuolus Poola põhiseadusliku korraga. Järelikult ei olnud Poola Vabariik kohustatud järgima ajutisi meetmeid, mida tema suhtes selle kohtumäärusega kohaldati. Ta väidab lisaks, et mitme liikmesriigi konstitutsioonikohtud on lähtunud tõlgendusest, mille kohaselt on liikmesriigi konstitutsioonikohtul pädevus kontrollida liidu *ultra vires* akte, sealhulgas Euroopa Kohtu otsuseid.

36 Sellega seoses piisab, kui meenutada, et Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi kontekstis kontrollida, kas liikmesriigi kohtukorraldust reguleerivad riigisisesed sätted on vastavuses ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, ning järelikult võib ta samas kontekstis ELTL artikli 279 alusel kohaldada ajutisi meetmeid, mille eesmärk on eelkõige nende sätete kohaldamise peatamine (Euroopa Kohtu asepresidendi 14. juuli 2021. aasta määrus komisjon *vs.* Poola, C-204/21 R, EU:C:2021:593, punkt 54). Nagu Euroopa Kohtu asepresident on 6. oktoobri 2021. aasta kohtumääruse Poola *vs.* komisjon (C-204/21 R, EU:C:2021:834) punktis 23 juba märkinud, ei muuda seda hinnangut mingil moel asjaolu, et liikmesriigi konstitutsioonikohus tunnistab sellised ajutised meetmed asjaomase liikmesriigi põhiseadusliku korraga vastuolus olevaks.

37 Eeltoodust tuleneb, et Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) otsus kohtuasjas P 7/20 ei saa seada kahtluse alla 14. juuli 2021. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) esitatud hinnanguid ega seega ka vaidlusaluste nõuete olemasolu.

38 Poola Vabariigi teise argumendi kohaselt ei olnud 9. juuni 2022. aasta seaduse 15. juulil 2022 jõustumise tõttu enam kohaldatavad need riigisisesed sätted, mis on nimetatud 14. juuli 2021. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593), mistõttu ei olnud 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) 15. juulile 2022 järgnevate ajavahemike puhul enam alus komisjoni poolt karistusmaksete tasaarvestuse teel sissenõudmisele.

39 Tuleb tõdeda, et Poola Vabariigi selle argumendi kohaselt sisuliselt piisas 9. juuni 2022. aasta seaduse vastuvõtmisest, et tagada kõigi 14. juuli 2021. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) ette nähtud ajutiste meetmete järgimine.

40 Seda küsimust on aga ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik juba analüüsinud 21. aprilli 2023. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334). Eeskätt leidis Euroopa Kohtu asepresident, et meetmetega, mille Poola Vabariik võttis pärast seda, kui allkirjastati 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878), järgiti olulisel määral 14. juuli 2021. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) ette nähtud ajutisi meetmeid. Ta järeldas siiski, et vaatamata 9. juuni 2022. aasta seaduse vastuvõtmisele ei ole Poola Vabariik täielikult täitnud sellest kohtumäärusest tulenevaid kohustusi.

41 Seega tuleb 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärust komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334) arvestades tagasi lükata Poola Vabariigi argument, mis põhineb 9. juuni 2022. aasta seadusel.

42 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsuste tühistamise toetuseks põhiküsimuses esitatud Poola Vabariigi argumentide analüüsist ei nähtu, et komisjon oleks mingil viisil rikkunud finantsmääruse artikleid 101 ja 102 koostoimes sama määruse artikliga 98.

43 Järelikult tuleb vaidlustatud otsuste tervikuna tühistamise nõue jätta rahuldamata.

Teise võimalusena esitatud nõue tühistada vaidlustatud otsused osaliselt

44 Teise võimalusena palub Poola Vabariik pärast 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärust komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334) Üldkohtul tühistada vaidlustatud otsused osaliselt, 50% tasaarvestatud nõudeid puudutavas osas. Kohtuistungil Üldkohtu küsimusele vastates kinnitas Poola Vabariik, et seda nõuet tuleb käsitada kui vaidlustatud otsuste osalise tühistamise nõuet.

45 Poola Vabariik tugineb kahele väitele, millest esimese kohaselt on rikutud ELTL artiklit 279 ning proportsionaalsuse põhimõtet, seaduse ees võrdsuse põhimõtet ja tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet ning teise kohaselt on rikutud finantsmääruse artikleid 101 ja 102 koostoimes sama määruse artikliga 98, kuna komisjon kohaldas tasaarvestuse teel sissenõudmise menetlust, samas kui Poola Vabariigi võetud meetmetega oli suures osas tagatud 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) määratud ajutiste meetmete järgimine. Nende kahe väite kattuvust arvestades tuleb neid analüüsida koos.

46 Poola Vabariik tuletab meelde, et 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334) vähendati 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) ette nähtud karistusmakse päevamäära alates selle kohtumääruse allkirjastamise kuupäevast 500 000 eurole päevas. Ta toonitab, et asjaolud, mille põhjal tuvastati, et 14. juuli 2021. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) määratud ajutisi meetmeid on olulisel määral järgitud, ning mille tõttu oli põhjendatud seni kehtinud karistusmakse päevamäära summa vähendamine poole võrra, olid olemas enne 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärust komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334). Poola Vabariik leiab, et karistusmakse kogusumma kohaldamine ajavahemikus 15. juulist kuni 28. oktoobrini 2022 on järelikult vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega ning ajutiste meetmete eesmärgiga, milleks on tagada 14. juuli 2021. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) täitmine ja Euroopa Kohtu tulevase otsuse tõhusus.

47 Poola Vabariik väidab täpsemalt, et kirjendades ajavahemikus 15. juulist kuni 28. oktoobrini 2022 raamatupidamisarvestuses 1 000 000 euro suuruse karistusmakse päevas, vaatamata ajutiste meetmete järgimisel tehtud edusammudele, on komisjon läinud kaugemale sellest, mis oli vajalik Euroopa Kohtu tulevase otsuse tõhususe eesmärgi saavutamiseks. Seega on tema hinnangul päevamääraga karistusmakse, mille komisjon raamatupidamisarvestuses kirjendas, oma laadilt sanktsioon, mis aga on vastuolus ELTL artikliga 279. Poola Vabariik lisab, et 50% nõuetest, mis nõuti sisse tasaarvestuse teel, ei kujutanud endast enam olemasolevat võlga finantsmääruse artiklite 101 ja 102 tähenduses.

48 Poola Vabariigi hinnangul oli komisjon 27. oktoobri 2021. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) alusel, millega määrati kõnealune karistusmakse, kohustatud pidevalt kontrollima ajutiste meetmete järgimise ulatust ja võtma seda arvesse oma tasaarvestusotsustes.

49 Komisjon vaidleb Poola Vabariigi argumentidele vastu.

50 Poola Vabariik heidab oma argumentidega komisjonile sisuliselt ette, et viimane nõudis 15. juulist kuni 28. oktoobrini 2022 ulatuva ajavahemiku eest sisse kõik päevamääraga karistusmaksetena maksmisele kuuluvad summad, samas kui Poola Vabariik – nagu kinnitati 21. aprilli 2023. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334) – oli 9. juuni 2022. aasta seadusega olulisel määral järginud ajutisi meetmeid, mida tema suhtes kohaldati 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593).

51 Kõigepealt tuleb märkida seoses sellega, et Poola Vabariik viitab 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärusele komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334), mis on vaidlustatud otsustest hilisem ja mida seega ei saanud nende vastuvõtmisel arvesse võtta, et Euroopa Kohtu kodukorra artikli 163 alusel esitatud taotlusega ei taotleta ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustavalt kohtunikult ajutise meetme kohaldamise määruse tagasiulatuvat tühistamist, vaid üksnes selle muutmist või tühistamist, kuna ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik võib asjaomase määruse uuesti läbi vaadata üksnes etteulatuvalt, sealhulgas vajaduse korral otsuse tegemise kuupäeval esinenud asjaolusid arvesse võttes uuesti hinnates faktilisi ja õiguslikke väiteid, millega asjaomase ajutise meetme kohaldamine oli esmapilgul põhjendatud (vt 19. mai 2022. aasta kohtumäärus Tšehhi Vabariik *vs.* Poola (Turówi kaevandus), C-121/21 R, ei avaldata, EU:C:2022:408, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Sellest tulenevalt ei saa nimetatud sätte alusel esitatud taotluse ese olla selle kohtumääruse, millega kohaldati ajutist meedet, varasemate tagajärgede kahtluse alla seadmine (19. mai 2022. aasta kohtumäärus Tšehhi Vabariik *vs.* Poola (Turówi kaevandus), C-121/21 R, ei avaldata, EU:C:2022:408, punkt 23).

53 Nagu on märgitud eespool punktis 18, vähendati 21. aprilli 2023. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334) punktis 113 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) määratud karistusmakse summat edaspidiseks 500 000 euroni päevas alates 21. aprillist 2023, mil allkirjastati kohtumäärus komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334).

54 Käesoleval juhul möönavad pooled, et 21. aprilli 2023. aasta kohtumäärusel komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334) on *ex nunc*-toime. Nimelt oli määratud karistusmakse 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusega komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) vähendamisel ainult edasiulatuv mõju. Niisiis puudutas mainitud vähendamine ainult neid summasid, mis tuli maksta alates 21. aprillist 2023, mitte summasid sellele eelnenud ajavahemiku eest.

55 Pooled on siiski eriarvamusel küsimuses, millise ulatusega on komisjoni kui ELTL artikli 317 alusel liidu eelarve täitmise eest vastutava institutsiooni tegutsemispädevus ELTL artikli 279 alusel määratud karistusmaksete sissenõudmisel. Poola Vabariik on seisukohal, et vastavalt 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusele komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878), millega määrati kõnealune karistusmakse, oli komisjon kohustatud kontrollima ajutiste meetmete järgimise ulatust ja võtma seda arvesse oma tasaarvestusotsustes; komisjon seevastu leiab, et tal puudus õigus loobuda ühepoolselt päevamääraga karistusmakse raamatupidamisarvestuses kirjendamisest või vähendada selle summat.

56 Mis puudutab komisjoni kohustusi, siis tuleb rõhutada, et EL toimimise lepingus ei ole kehtestatud ELTL artikli 279 alusel määratud karistusmakse sissenõudmise üksikasjalikku korda.

57 Kui aga ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik ELTL artikli 279 alusel määrab, et liikmesriik peab komisjonile maksma päevamääraga karistusmakset, siis – arvestades, et ELTL artikli 317 kohaselt on komisjon liidu eelarve täitja – peab komisjon vastavalt ELTL artikli 322 rakendamiseks kehtestatud määruste sätetele nõudma sisse summad, mis tuleb maksta liidu eelarvesse, et täita kohtumäärust, millega määrati asjaomane karistusmakse.

58 Käesoleval juhul määrati 27. oktoobri 2021. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) kindlaks päevamääraga karistusmakse, mida ei muudetud kuni 21. aprillini 2023, ning ajavahemik, mille eest seda karistusmakset arvestatakse. Kõnealuses kohtumääruses oli konkreetselt ette nähtud, et karistusmakset arvestatakse alates kohtumääruse kättetoimetamise kuupäevast ja arvestamine lõpeb päeval, mil Poola Vabariik on täielikult täitnud 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) tulenevad kohustused, või kui ta seda ei tee, siis päeval, mil kuulutatakse kohtuotsus, millega lõpetatakse menetlus kohtuasjas C-204/21.

59 Niisiis nähtub 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878), et karistusmakset tuleb maksta ja seega on komisjon kohustatud tagama selle sissenõudmise seni, kuni Poola Vabariik ei ole täielikult täitnud 14. juuli 2021. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) resolutsiooni punkti 1 alapunktides a–e loetletud kohustusi.

60 Seevastu ei nähtu 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878), et komisjonil oleks olnud õigus osalise täitmise korral vähendada päevamääraga karistusmakse suurust. Pealegi satuks siis, kui möönda, et komisjonil on õigus või isegi kohustus kohandada päevamääraga karistusmakse summat vastavalt sellele, millisel määral Poola Vabariik on täitnud 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) tulenevaid kohustusi, kahtluse alla õigusjõud, mis on kõnealusel 27. oktoobri 2021. aasta kohtumäärusel komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878), millega Euroopa Kohtu asepresident määras 1 000 000 euro suuruse päevamääraga karistusmakse.

61 Nagu on meenutatud eespool punktis 10, leidis komisjon 20. juuli 2022. aasta kirjas, et vaatamata tehtud edusammudele ei ole 9. juuni 2022. aasta seadusega tagatud 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusest komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) tulenevate kohustuste täielik täitmine, mida kinnitas ka ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik 21. aprilli 2023. aasta kohtumääruses komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334). Kuna ei olnud tuvastatud, et eespool nimetatud kohustused on täielikult täidetud, toimis komisjon õigesti, nõudes karistusmakse 15. juulist kuni 28. oktoobrini 2022 ulatuva ajavahemiku eest sisse täies ulatuses.

62 Samuti tuleb tagasi lükata Poola Vabariigi argumendid, mille kohaselt karistusmakse täies ulatuses sissenõudmine 15. juulist kuni 28. oktoobrini 2022 ulatuva ajavahemiku eest on vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega ja seaduse ees võrdsuse põhimõttega. Nende argumentide kohaselt on komisjonil väidetavalt õigus kontrollida, kas Euroopa Kohtu asepresidendi ajutiste meetmete kohaldamise määrus on proportsionaalne, ja muuta määratud karistusmakse summat, seades sellega kahtluse alla sellise kohtumääruse õigusjõu. Ent ühtki aluslepingu ega teisese õiguse sätet ei saa aga tõlgendada nii, et sellega on komisjonile antud kirjeldatud pädevus.

63 Lisaks tuleb märkida seoses Poola Vabariigi väitega, et rikutud on Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, et Poola Vabariigil oli alates 15. juulist 2022, mil jõustus 9. juuni 2022. aasta seadus, võimalik kasutada õiguskaitsevahendit, esitades ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustavale kohtunikule Euroopa Kohtu kodukorra artikli 163 alusel päevamääraga karistusmakse tühistamise või vähendamise taotluse. Kuid Poola Vabariik ei esitanud selle sätte alusel 27. oktoobri 2021. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:878) tühistamise või muutmise taotlust kohe pärast 9. juuni 2022. aasta seaduse jõustumist, vaid tegi seda alles 10. märtsil 2023.

64 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teha järeldus, et Poola Vabariigi teise võimalusena esitatud nõude – tühistada vaidlustatud otsused osaliselt – põhjendamiseks esitatud väidete analüüsimise tulemusel ei ilmne, et on rikutud ELTL artiklit 279 ning finantsmääruse artikleid 101 ja 102 koostoimes sama määruse artikliga 98 ega ka proportsionaalsuse, seaduse ees võrdsuse või tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet.

65 Järelikult tuleb vaidlustatud otsuste osalise tühistamise nõue tagasi lükata ja hagid tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

66 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

67 Kuna Poola Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb komisjoni kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista Poola Vabariigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (teine koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Liita kohtuasjad T-830/22 ja T-156/23 kohtuotsuse huvides.

2. Jätta hagid rahuldamata.

3. Mõista kohtukulud välja Poola Vabariigilt.

Marcoulli Schwarcz Tomljenović

Valasidis Spangsberg Grønfeldt

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. veebruaril 2025 Luxembourgis.

Allkirjad